

HOENDERS

ASSENDELFTER HOEN VAN DINIE LEMANS

De assendelfter is een cultuurhistorisch leghoer waarvan de hen ca. 180 eieren per jaar legt. Het ei is roomwit van kleur. Het ras is zeer levendig en enigszins schuw. Hierdoor vraagt het ras veel ruimte, maar verder stelt het geen hoge eisen. In de omgeving van Assendelft is het ras nog altijd populair. De Assendelfter is erkend in de kleurslagen goud- en zilverpel. In de krielvariant is de kleur citroenpel erkend.

Het ras is afkomstig uit de buurt van Assendelft, ten noorden van Amsterdam. Toen begin twintigste eeuw de bedrijfslegrassen werden geïntroduceerd, moest het ras al snel als leghoer terrein prijsgeven. Door de grote gevoeligheid voor de ziekte van Marek, een verlamningsziekte, heeft het ras in populariteit extra moeten inboeten. Door strenge selectie is deze ziekte inmiddels overwonnen. Op een afbeelding uit 1853, gemaakt door de Engelsman Harrison Weir, staan Hollandse hoenders in goudpel afgebeeld, die qua type en kleur sprekend lijken op onze huidige assendelfters. Mede hierdoor neemt men aan dat dit ras de voorouders zijn geweest van de Hollandse hoenders. Het dier lijkt enigszins op dit ras, maar qua type toch ook sterk op het Friese hoer. Typerend is de rozenkam, terwijl de peltekening iets grover en de goudkleur iets lichter is dan het Friese hoer. De Assendelfter en Noord-Hollandse Blauwen Club (ANHBC) is in 1984 opgericht en deze speciaalclub behartigt de belangen van dit ras.

Dinie Lemans uit Apeldoorn is fokker van dit ras en lid van deze speciaalclub. Sinds jaar en dag is zij de grote promotor van dit ras. Zij vindt het jammer dat de uitzonderlijke legkwaliteit van dit ras zo ondergewaardeerd wordt. Meerdere fokkers zijn nodig om de toekomst van dit bijzondere legras te waarborgen!

SZH
VOOR LEVEND ERFGOED

BARNEVELDER VAN REIJER SCHOTHORST

De barnevelder is een typisch leghoen en behoort tot de middelzware rassen. Het ras heeft een enkele, rechtopstaande kam. De oren zijn rood en de poten geel. De snavel is geel met donkerhoornkleurige aanslag op de punt. De hennen in de typische kleurslag dubbelgezoomd, hebben een warme goudbruine kleur, waarbij de veren op de rug, het zadel, de vleugels en de borst dubbelgezoomd zijn. Kop en hals zijn zwart. Oorspronkelijk kwam de barnevelder in veel kleurvarianties voor. Nu zijn de volgende kleurslagen erkend: wit, zwart, dubbelgezoomd zwart en dubbelgezoomd blauw. Bij de krielandvariant is sinds 2009 ook dubbelgezoomd zwart met witte grondkleur erkend.

Het ras is ontstaan in Barneveld en omgeving door het kruisen van Aziatische rassen met de in die streek aanwezige boerenhoenders. Er ontstond een kippenras dat gedurende een groot deel van het jaar, inclusief de winter, mooie grote donkerbruine eieren legde. Deze typische eieren waren zeer gewild. Het ras kreeg hierdoor nationaal en internationaal bekendheid. Door het streven naar donkerbruine eieren ging de legcapaciteit van het ras hard achteruit, omdat de meeste donkerbruine eieren afkomstig waren van minder goede productiedieren. Het ras werd hierdoor als productieras naar de achtergrond gedrongen. Eind jaren dertig kwam er een einde aan de barnevelder als productiedier.

Reijer Schothorst uit Ede is topfokker van dit ras en weet het al jaren in uitzonderlijke kwaliteit te fokken. Hij is ook een stille kracht achter de hobby vanwege zijn onuitputtelijke energie en inzet voor de kleindierliefhebberij in de breedte.

Barnevelderclub

SZH
VOOR LEVENDE ERFGOED

BRABANTER VAN PIET KROON

Brabanters mogen met recht adellijke hoenders worden genoemd. Het zijn fraaie dieren van het landhoentype met een opvallende opstaande, zijdelings platgedrukte en iets naar voren gebogen smalle kuif. Vlak voor de kuif steken twee kampunten V-vormig omhoog, de zogenaamde hoorntjeskam. Tevens hebben zij een driedelige baard. De kinlellen zijn afwezig of bedekt door de baard. Erg opvallende kleurslagen zijn geelwitgetoept, zilverzwartgetoept en goudzwartgetoept. De veren zijn roomgeel, zilverwit of goudbruin van kleur met een witte of zwarte toep aan het eind van de veer.

De Brabanter werd eeuwenlang gefokt op de buitenhuizen van de elite van de samenleving, met name in Brabant. De Brabanter treft men ook op schilderijen vanaf de zeventiende eeuw aan. De bekendste afbeelding staat op een schilderij uit 1676 van de beroemde vogelschilder M. d'Hondecoeter. In het begin van de twintigste eeuw was dit herenhoen bijna verdwenen, maar enkele fokkers hebben dit ras voor uitsterven weten te behoeden. Momenteel is de kwaliteit zeer goed. De speciaalclub van liefhebbers en fokkers van Brabanters, Kraaikoppen en Nederlandse Uilebaarden, ofwel de BKU, is in 1985 opgericht en zet zich heel actief in om dit ras te behouden.

Piet Kroon uit Ede is sinds jaar en dag zo'n fanatieke fokker en groot promotor van dit ras. Hij is voorzitter van zowel de BKU speciaalclub als van de Nederlandse Hoender Club. Tevens heeft hij diverse cultuurhistorische kleindierboeken geschreven. Piet probeert in woord en daad anderen te inspireren om Nederlandse hoenderrassen te gaan fokken om op die manier een bijdrage te leveren aan het behoud van biodiversiteit.

CHAAMSE HOEN VAN CHAAMS HOENDERHOF DE BARONIE

Het Chaamse hoen is een statige landhoen met een brede diepe borst. Het hoen heeft een enkele kam, rood van kleur, oranje ogen en leiblauwe benen. Het ras komt voor in de kleurslagen zilver- en goudzwartgeband. De zwarte banden (pellen) op de veren behoren even breed te zijn als de grondkleur zilver (witte kleur) of goud (bruine kleur).

Het Chaamse hoen, plaatselijk Chaamse kiep genoemd, werd eeuwenlang als dubbeldoel hoen ten zuiden van Breda op de boerenerven gehouden. De hennen werden eierschijters genoemd. De eieren zijn groot en wit van kleur. De hanen werden gecastreerd, afgemest en onder de naam Bredasche kapoenen verhandeld. Maurits, Prins van Oranje, Heer van Breda (1567-1625) roemde deze kapoenen zozeer, dat hij de plaatsen Chaam, Rijsbergen en Zundert zyne Brabantsche Tempe pleegde te noemen. In de negentiende eeuw was het Chaamse hoen zo befaamd dat het regelmatig op de koninklijke menukaart stond. In 1881 bestelde koning Willem III Chaamse hoenders voor paleis 't Loo. In de twintigste eeuw raakte het Chaamse hoen in de vergetelheid en rond de eeuwwisseling zelfs met uitsterven bedreigd. Op 1 november 2001 is de Chaamse Hoender Club opgericht. Slow Food heeft in 2006 een presidium voor de Chaamse pel opgericht. Hierdoor is de populariteit van dit ras gelukkig weer toegenomen. Vooral in Chaam en omstreken is dit fraaie landhoen weer in volle glorie te aanschouwen.

Ad Taks uit Zundert is promotor van al ons levend erfgoed. Hij is een van de initiatiefnemers die dit ras heeft weten te behouden. Hij is voorzitter van de Chaamse Hoender Club en presidiumcoördinator Chaamse pel. Samen met Wilma beheert hij het SZH-fokcentrum Chaams Hoenderhof de Baronie.

DRENTSE HOEN

VAN BERT MEKKES EN EWALD OUDE VOSHAAR

Drentse hoenders komen in Nederland en vooral in Drenthe al eeuwenlang voor. Het Drentse hoen is levendig van aard en licht van bouw. Het heeft een enigszins opgerichte lichaamshouding met een duidelijk naar voren gedragen borst. De oorlellen zijn wit en de poten zijn blauw. De kam staat rechtop. De rijk ontwikkelde staart wordt vrij hoog gedragen. Er komen in dit ras ook staartloze dieren voor, de zogenaamde bolstaarten. Deze bolstaarten zijn erkend in alle kleurslagen van onze Nederlandse hoenderrassen. De dieren met staart zijn alleen erkend in de patrijsvarianten.

Vanaf het begin van onze jaartelling kwamen in ons land al kippen voor. Dit waren allemaal hoenders van het landhoentype: licht gebouwd, vitaal en gehard tegen de wisselende weersomstandigheden. Door de eeuwen heen ontstond in elke streek geleidelijk aan een eigen ras. In Drenthe uiteraard het Drentse hoen. Vroeger kwam dit ras in vele kleurslagen voor op de boerderijen in Drenthe en aangrenzende streken. Deze loslopend bedrijvige kippen waren in al hun kleurenpracht sieraden op het erf. Door de snelle opkomst van de landbouwindustrie verdwenen de Drentse hoenders meer en meer, tot ze uiteindelijk tot de zeldzame rassen gingen behoren. De Drentse Hoen Club is in 1965 opgericht en heeft echter met succes het ras weten te behouden.

Bert Mekkes uit Schoonebeek en Ewald Oude Voshaar uit Wageningen zijn beide fanatieke fokkers en tevens bestuurleden van deze actieve speciaalclub.

EIKENBURGER KRIEL VAN RONALD VOS

De eikenburger is een typisch krielhoenderras, waarbij de haan op de hen lijkt. De haan mist de sierveren in hals en zadel en de sikkels ontbreken. Dit wordt ook wel hennenvederigheid genoemd. Het ras vertoont veel overeenkomst met de sebright, die tot de voorouders van dit ras behoort. De eikenburger is een klein, levendig en parmantig ras met een sierlijk gebogen borst die iets naar voren gedragen wordt. Het heeft een rozenkam, bruinoranje tot oranje ogen en vrij korte blauwe poten. De rug is kort, terwijl de staart vrij hoog wordt gedragen. Het ras is erkend in de kleurslagen wit en zwart.

Het ras is door de heer Verhagen uit Eindhoven gecreëerd door kruising van zilver sebrights met de rasloze krielen die hij gebruikte voor het uitbroeden van de sebright-eieren. Hieruit ontstonden enkelkleurige witte en zwarte hennenvederige krielen. Hij paarde vervolgens wit x wit, zwart x zwart en zwaargezoomd x zwaargezoomd. Deze nakomelingen leken wel wat op sebrichtkrielen. De witten werden door de fokker F. Verhagen uit Eindhoven in 1977 voor erkenning gebracht. De naam van dit ras verwijst naar de naam van de woonwijk van genoemde fokker.

Ronald Vos uit Hengelo is hoenderkeurmeester en al jaren fervent fokker en promotor van dit ras. Ronald staat helaas vrij alleen in zijn strijd om dit krielhoenderras van een toekomst te verzekeren. Er zijn beslist meer fokkers nodig die zich willen ontfemen over dit bijzondere ras.

FRIESE HOEN VAN KLAAS VAN DER HOEK

Friese hoenders zijn lichtgebouwde landhoenders met een tamelijk brede, goed afgeronde en hoog gedragen borst. De kop en staart bevinden zich ongeveer op dezelfde hoogte. Het Friese hoen is relatief klein, zeer beweeglijk en kan zeer goed vliegen. Het ras is sober en gehard en bezit een grote weerstand tegen allerlei ziekten. Het Friese hoen legt veel witte eieren. Het ras kent twee kleurgroepen: de gepelde en de overige, met in totaal twaalf erkende kleurslagen. Friese hoenders hebben een peltekening in de vorm van een tarwekorrel. De drie tot vijf paren pellen zitten op gelijke hoogte aan weerszijden van de veerschacht. In het Fries worden ze weiten hintsjes genoemd. Weit is Fries voor tarwe. Uit terpvondsten blijkt dat sinds het begin van onze jaartelling in Friesland hoenders werden gehouden die op de huidige Friese lijken. De gevonden beenderen vertonen grote gelijkens. Sindsdien wordt aangenomen dat de huidige Friese hoenders van de destijds gehouden hoenders afstammen. Op een schilderij uit de zeventiende eeuw staan typisch gelijkende Friese hoenders. Eind negentiende eeuw werd de positie van de Friese hoenders langzaam zwakker in verband met vervanging door de zogenaamde nutrassen. Begin twintigste eeuw stond het ras er zo slecht voor dat men in 1922 besloot De Fryske Hinne Klub (Friese Hoender Club) op te richten. In de daarop volgende jaren heeft men het gepresteerd om alle kleurslagen weer opnieuw terug te fokken. Klaas van der Hoek uit Wapenveld is onder andere keurmeester en standaardcommissielid. Hij heeft tevens zitting in de Europese Entente, het overkoepelend Europees orgaan voor kleindieren. Als bestuurslid van De Fryske Hinne Klub is Klaas zeer actief in het promoten van het Friese hoen. Dit doet hij met veel kennis van zaken.

GRONINGER MEEUW VAN WIM DIEMER

De Groninger meeuwen behoren tot de gepelde landhoenderrassen. Ze zijn levendig van aard en scharrelen het liefst ondernemend en actief hun kostje bij elkaar. De hennen hebben een pelling die geblokt is. Dit zijn zwarte vlekken aan weerszijden van de veerschacht, op een zilverwitte, goudbruine of citroengele grondkleur, respectievelijk de kleurslagen zilver-, goud- en citroenpel. De hanen zijn vrijwel geheel zilverwit, goud of citroengeel gekleurd, behalve de zwarte staart. De Groninger meeuw heeft donkerbruine ogen, een licht vallende kamhiel en de haan heeft een typisch vleugelbandje. De hennen leggen al op een leeftijd van vijf maanden. Het ei is mooi, groot en witschalig.

De Groninger meeuw is in het begin van de twintigste eeuw ontstaan uit grote Friese hoenders met bruine ogen. Rond negentienhonderd schenen deze hoenders vrij veel voor te komen op de Groninger boerenerven. Door de komst van nutrassen werden de dieren snel vervangen. Sindsdien probeerden men het ras als tentoonstellingsdier geschikt te maken. De Groninger meeuw is een lange periode erg zeldzaam geweest, totdat door SZH de noodbel werd geluid. Dit leidde ertoe dat in 1980 de Groninger Meeuwen Club werd opgericht. Sinds die tijd is het snel vooruit gegaan met dit ras. Het voortbestaan van het ras is momenteel verzekerd. Momenteel probeert men meer liefhebbers te vinden die Groninger meeuwen als leghoenders gaan gebruiken.

Wim Diemer uit Samern Schüttorf (Dld.) is secretaris van de Groninger Meeuwen Club. Hij zet zich heel actief in om nog meer fokkers enthousiast te krijgen voor zijn ras.

HOLLANDSE HOEN

VAN WIM BLEIJENBERG

Het Hollandse hoen is een prachtig, slank en sierlijk bewegende landhoen met een rozenkam. Een rozenkam is minder gevoelig voor bevrozing dan een enkele kam. Onder de naam Hollandse hoenders zijn drie kleurgroepen samengevoegd die men zou kunnen aanduiden als drie zelfstandige rassen. Het zijn de gepelden, de geloverden en de enkelkleurigen. Vooral van het Hollandse hoen met een lovertekening is menigeen gecharmeerd. De hennen hebben een prachtige lovertekening die zwaarder en donkerder is dan die van de hanen. De gepelde variëteiten zijn iets kleiner dan de overige kleurslagen. De peltekening van de Hollandse hoenders heeft de vorm van streepjes, afwisselend zwart en goud bij de goudpel, zwart en zilver bij de zilverpel en wit en goud bij de geelwitpel. De hanen van de gepelde kleurslagen kunnen ook hennenvederig zijn. Het gewicht van de hen is ca. 1.700 gram en dat van de haan ca. 2.300 gram.

In het verleden werd dit ras aangeduid met twee namen: Hollandse hoenders en Hamburgers. Feit is dat de gepelden van Nederlandse herkomst zijn. De oorsprong van de andere kleurslagen is veel minder duidelijk. Er wordt aangenomen dat de geloverden in Engeland zijn ontstaan. Het Hollandse hoen is als nuthoer nooit heel bekend geweest. Het is een echt sierras wat goed te zien is aan haar grote schoonheid. De Hollandse Hoen Club is de speciaalclub van dit ras.

Wim Bleijenberg uit Wilnis is secretaris van de Nederlandse Hoender Club (NHC). Hij heeft altijd Hollandse hoenders in zijn hokken gehad en heeft deze dieren kwalitatief op het hoogste niveau weten te brengen. Zijn liefde voor de hoenders is zo groot, dat hij feitelijk alle Nederlandse rassen promoot. Veel liefhebbers zijn door zijn enthousiasme rashoenders gaan fokken.

HOLLANDSE KRIEL VAN PIETER BORST

De Hollandse kriel is een levendig, zeer klein en oorspronkelijke dwerghoenderras. Het ras is gehard en levendig van aard. De sierlijke en parmantige krielen hebben een opgerichte houding, zijn tamelijk kort en nauwelijks middelhoog gesteld. Ze hebben een enkele kam. De bevedering is vrij ruim, glad aanliggend. Opvallend zijn de goed ontwikkelde sierveren en de fraai gevormde staart van de haan. Een Hollandse kriel legt goed. De eieren wegen ca. 30 tot 35 gram en zijn wit van kleur. De hennetjes broeden goed en zijn zorgzame kloekjes. De kuikens groeien snel en bevederen vlug. De Hollandse kriel is erkend in meer dan 25 kleuren waarvan de kleuren patrijs, zilverpatrijs en zwart het meeste voorkomen.

Over het ontstaan is weinig met zekerheid te zeggen. In het depot van het museum Naturalis staat een kriel die erg aan dit ras doet denken. Krielen, die enigszins op de Hollandse krielen leken, zijn afgebeeld op een Engels schilderij uit 1856. In het boek van R.T. Maitland uit 1882 komt men de naam Hollandse krielen voor het eerst tegen. In 1906 werd door de Nederlandse Hoender Club besloten om deze hoenders onder de naam Hollandse krielen als Nederlands ras te erkennen. De Hollandse krielen in de huidige vorm zijn gefokt naar het getekende ideaalbeeld van de beroemde pluimveetekenaar uit de twintigste eeuw, C.S.Th. van Gink. In 1946 is de Hollandse Krielenfokkers Club (HKC) opgericht, één van de grootste hoenderspecialclubs van Nederland.

Pieter Borst uit Haarlem is Hollandse kriel-fokker en HKC-lid in hart en nieren. Tevens heeft hij een museale verzameling sierhoendersnuisterijen. Het tentoonstellen hiervan roept bij velen bewondering en verwondering op. Op deze manier promoot Pieter op een bijzondere wijze ons levend erfgoed!

HOLLANDSE KUIFHOEN VAN LUUK HANS

Hollandse kuifhoenders zijn echte showdieren waarvan de zwarte dieren met witte kuif het meest opvallend zijn. De hennen met hun mooie bolle kuif trekken altijd veel aandacht. Deze kuif dient groot en rond van vorm te zijn, zonder het zicht van het dier te belemmeren. Bij de haan bestaat de kuif uit sierveren waardoor deze losser is. Een kam ontbreekt maar kinlellen zijn wel aanwezig. Opvallend zijn ook de opengesperde neusgaten die als het ware boven op de snavel liggen. De dieren hebben orangerode ogen en witte oren. Het kuifhoen komt ook voor in krulbevedering. Hollandse kuifhoenders leggen ca. 140 eieren per jaar. Het gewicht van het ei is ca. 45 gram. De kleur van het ei is wit. Het ras is erkend in elf kleurslagen. De haan weegt ca. 2.200 gram en de hen 1.600 gram.

Hollandse kuifhoenders zijn geperfectioneerd in Nederland waar ze al eeuwen voorkomen. De voorouders van dit ras komen waarschijnlijk uit het oostelijke Oostzeegebied. Dit gebied was ooit in Poolse handen waardoor vermoedelijk dit ras ook de Engelse naam Poland heeft gekregen. Al in 1620 schilderden de Nederlandse broers H. en C. Saftleven o.a. twee fraaie witte witkuiven. Op een schilderij van J. Bronckhorst uit 1657 is de oudst bekende afbeelding van de zwarte witkuiven te zien. De witte zwartkuiven waren in de negentiende eeuw uitgestorven, maar begin vorige eeuw zijn ze door enkele Nederlandse fokkers teruggefokt. In 1980 is de Nederlandse Kuif- en Baardkuifhoenderclub opgericht die met groot enthousiasme hun rassen promoten.

Luuk Hans uit Bennekom, directeur van de Rabo Groen Bank B.V., is een echte kuifhoenderman. Het penningmeesterschap van de Nederlandse Kuif- en Baardkuifhoenderclub is bij hem in goede handen. Naast topfokker en promotor, heeft hij diverse (kuif)hoenderboeken geschreven en uitgegeven.

KRAAIKOP VAN AD BOKS

De kraaikop is de reus onder de oud-Nederlandse hoenderrassen. Het ras heeft een vrij lang en breed landhoentype met een opgerichte houding en een gespreide staart. Aan de buitenkant van de dijen bevinden zich lange, vrij smalle gierhakken. De poten zijn aan de buitenkant bevederd. Zijn naam dankt hij aan de typische vorm van de kop, die enigszins aan de kop van een kraai doet denken. Opvallend zijn het volledig ontbreken van kamaanzet en de opengesperde neusgaten. De kraaikop heeft wel kinlellen. De oogkleur is roodbruin tot oranje en de oorlellen zijn wit. De hen legt per jaar ca. 180 mooie witte eieren van rond de 55 gram. De haan weegt ca. 3.000 gram en de hen 2.250 gram. Het ras is erkend in vijf kleurslagen, waarvan de zwarte het meeste voorkomt.

De kraaikop kwam vroeger vrij veel voor in Gelderland en Brabant. Reeds op het uit 1650 daterende schilderij De Hoenderhof van Jan Steen treft men een vrij fors type kuifhoender aan, voorzien van enige voetbevedering. Halverwege de negentiende eeuw wordt met zekerheid de kraaikop beschreven. Rond 1900 kwam de kraaikop algemeen voor. De typische kop van de kraaikop werd in 1900 als logo gekozen voor de Nederlandse Hoender Club (NHC). De in 1985 opgerichte Speciaalclub van liefhebbers en fokkers van Brabanters, Kraaikoppen en Nederlandse Uilebaarden (BKU club) weet dit zeer zeldzame ras in goede kwaliteit te behouden.

Ad Boks uit Lieren is een trouwe fokker van de kraaikop die er alles aan doet om zijn ras te promoten. Zijn kennis over het Nederlandse erfgoed, hoenders in het bijzonder, dwingt alom respect af. Hij is hoenderkeurmeester en zit in de standaardcommissie, sectie hoenders. Tevens is Ad onder andere vicevoorzitter van SZH, erevoorzitter van de BKU club, lid van verdienste van KLN en erelid van de NHC. Verder heeft hij diverse hoenderboeken geschreven.

LAKENVELDER VAN KAREL FENTSAHM

De lakenvelder behoort tot de lichtere landhoenders. Het is een niet al te zware maar elegante hoen. De oren zijn wit en de pootkleur is leiblaauw. Het ras is zeer gehard, gemakkelijk in de omgang en stelt weinig eisen. De hennen leggen het hele jaar door een mooi wit ei. Het ras is erkend in de lakenvelder kleurslag zwart en bij de krielen eveneens in blauw. De tekening van het verenkleed is of er een wit laken over het dier ligt. Het halsbeslag en de staart zijn fluweelglanzend zwart (of blauw), zonder een violette gloed. Vermoedelijk is het ras ontstaan uit gepelde hoenders die sinds eeuwen overal in West-Europa voorkwamen. Of de naam is ontleend aan het buurtschap Lakenveld, gelegen tussen Lexmond en Meerkerk, is nooit achterhaald. Zowel de Duitsers als de Nederlanders claimen het Lakenvelder ras te hebben gecreëerd. Dat de lakenvelder een Nederlands hoenderas is, wordt onder meer versterkt door het feit dat wij in Nederland ook het rundveeras lakenvelder kennen. M. d' Hondcoeter schilderde al in de zeventiende eeuw (rond 1660) een lakenvelder hen. De lakenvelders worden ook in een reisbeschrijving uit 1727 genoemd. De jaartallen van de Nederlandse versie zijn van een oudere datum dan die van de Duitse. Daarom mogen we aannemen dat het lakenvelder hoen van Nederlandse oorsprong is. In de negentiende eeuw werd de kip bekender en algemener. In 1980 is de Lakenvelder en Vorwerkhoenderclub opgericht. Het ras komt momenteel voor in een uitstekende kwaliteit.

Karel Fentsahm uit Lochem is een fokker die hieraan een belangrijke bijdrage heeft geleverd. Zijn fokstam lakenvelders behoort al jaren tot één van de allerbesten van Nederland. Karel fokt naast lakenvelder kippen, groot en kriel, ook lakenvelder koeien, Nederlandse landgeiten en Twentse landganzen.

NEDERLANDSE BAARDKUIFHOEN VAN WIM DIEPENBROEK

Het Nederlandse baardkuifhoen is een oud Nederlands kippenras met een kuif en een driedelige baard. De dieren zijn verwant aan het Hollandse kuifhoen. De kuif wordt veroorzaakt door een schedelknobbel. Dit is een verhoging bovenop de kop waaruit de veren groeien. De hennen hebben hierdoor een volle ronde kuif. De hanen hebben een kuif die lossier is, omdat deze is opgebouwd uit sierveren. Dit ras mist zowel een kam als kinlellen, maar heeft wel typische opengesperde neusgaten. De pootkleur is blauw. Er bestaan ook krulvederige dieren. Het Nederlandse baardkuifhoen komt voor in zeven kleurslagen. Opvallend zijn de zilverzwart- en goudzwartgezoomden door hun respectievelijk zilverwitte en goudbruine kleur waarbij iedere veer een zwarte zoom laat zien. Ook de geelwitgezoomden vinden op de tentoonstellingen veel bijval door hun goudbruine kleur waarbij de veeromzoming wit is.

Het Nederlandse baardkuifhoen komt al sinds de zestiende eeuw voor in Nederland. Dit ras is jarenlang door het leven gegaan als Padua's. Deze naam is omstreeks 1600 ontstaan op basis van de beschrijving van de Italiaan Aldrovandi en wordt nog steeds in Europa gebruikt. Op pluimveeschilderijen van de zeventiende-eeuwse schilder d'Hondecoeter zijn ook vaak baardkuifhoenders te zien. In 1925 is de naam Padua veranderd in Nederlands baardkuifhoen. De Nederlandse Kuif- en Baardkuifhoenderclub (NKBC) is in 1980 opgericht. Dit ras kan momenteel meer fokkers gebruiken.

Wim Diepenbroek uit Varsseveld is secretaris van de NKBC. Hij fokt dit excentrieke ras al jaren en weet als geen ander deze dieren altijd weer in zeer goede kwaliteit te brengen. Hiernaast ziet men de Nederlandse baardkuifhoenders (groot) in de kleurslag geelwitgezoomd.

NEDERLANDSE SABELPOOTKRIEL VAN KEES CORSTIAENSEN

De Nederlandse sabelpootkriel is een van de oudst bekende rasoenders. Karakteristiek zijn de hoog gedragen borst met een naar achteren gedragen hals en de vrij hoog en gespreid gedragen staart. Het ras heeft een enkele kam. De poten zijn volledig bevederd en vormen gezamenlijk een fraai half rond voetstuk. De lange gierhakken, gelijkend op sabels, zorgden voor de naam sabelpoot. Het is een gehard maar ook gemoedelijk kipje. De hennetjes leggen een ruim aantal eitjes van ca. 35 à 40 gram. Ze zijn snel broeds en tevens zorgzame kloekjes. Dit ras komt voor met en zonder baard. Ze zijn in erg veel kleurslagen erkend. De meest voorkomende en in het oog springende kleuren zijn porselein, citroenporselein, isabelporselein, okerwitgepareld en zwart-witgepareld.

Al in de zestiende eeuw werden ze door A. van Utrecht afgebeeld. Dat ze waarschijnlijk van de Japanse krielen (Chabo's) afstammen, is bijvoorbeeld te zien aan de staartvorm en staartdracht van de haantjes. De sabelpoten danken het voorvoegsel Nederlandse aan een besluit van de Nederlandse Hoender Club in 1906. Het ras is zeer populair in binnen- en buitenland. Op tentoonstellingen zijn ze soms in grote aantallen te zien. Het ras ziet er nog steeds uit zoals het vroeger was, omdat er nooit veranderingen zijn toegelaten. De Nederlandse Sabelpootclub is opgericht in 1910. Deze 100-jarige speciaalclub heeft als schatbewaker van dit levende erfgoed daadwerkelijk een stukje levend erfgoed van de Nederlandse cultuur weten te behouden.

Kees Corstiaensen uit Lunteren fokt deze levende pareltjes al jaren, maar zijn liefde voor de hoenders reikt verder. Hij is ook al jaren actief als vrijwilliger binnen het Nederlands Pluimvee Museum te Barneveld

NEDERLANDSE UILEBAARD

VAN BEB BLEIJENBERG

De Nederlandse uilebaard is een van de oudste hoenderrassen van ons land. Het is een vrij forse hoen, bekend om zijn gehardheid. Het meest opvallende kenmerk is de kam die uit twee recht op de kop geplaatst hoorntjes bestaat, de zogenaamde hoorntjeskam. Opvallend zijn verder de verhoogd liggende grote neusgaten en de volle ronde baard. Dit ras heeft geen kinlellen. De halsbevedering is rijk met veel volume. De hennen leggen mooie witte eieren en worden niet snel broeds. Het ras is erkend in tien kleurslagen. Hiervan is de moorkop een zeldzame en opvallende kleurslag. Het dier is over het gehele lichaam wit, geel of blauw gekleurd behoudens een zwarte kop en baard.

De voorlopers van de Nederlandse uilebaarden zijn evenals de andere kuif- en/of baardrassen afkomstig uit het Oostzeegebied. Op schilderijen uit zeventiende eeuw treft men dieren aan die duidelijk als de voorouders van dit ras kunnen worden beschouwd. J. Steen en J. Victors schilderden (tussen 1650 en 1700) dieren met vrijwel geen kuifvorming, een tweehoornige kam, baard en kinlellen. De Nederlandse uilebaard kwam in Nederland eeuwenlang vrij algemeen voor. Door de komst van productievare rassen, eind negentiende eeuw, verdween dit ras vrijwel geheel. Gelukkig is dit ras weer teruggefokt. Sinds 1985 behartigt de Speciaalclub van liefhebbers en fokkers van Brabanters, Kraaikoppen en Nederlandse Uilebaarden (BKU club) de belangen van dit ras. Er zijn momenteel voldoende dieren aanwezig om het voortbestaan te garanderen. De kwaliteit van de Nederlandse uilebaarden is uitstekend. Het zou wel mooi zijn als meer fokkers zich voor dit ras gingen interesseren.

Beb Bleijenberg uit Lunteren is niet alleen hoenderkeurmeester, maar ook een trouwe Nederlandse uilebaardfokker. Opgegroeid op een voormalig pluimveebedrijf, zit het houden van kippen zowat in zijn genen.

NOORD-HOLLANDSE HOEN VAN JACK ROMBOUITS

Het Noord-Hollandse hoen behoort tot de vleesrassen. Deze hoenders worden vaak Noord-Hollandse blauwen genoemd vanwege de blauwe schijn die de dieren tonen als ze in het open veld lopen. Het zijn forse dieren die toch ook weer niet te plomp mogen zijn. Ze zijn erg rustig en vriendelijk van aard. De dieren hebben een enkele, rechtopstaande kam. De pootkleur is wit. Het gewicht van de haan is ca. 4.000 gram en dat van de hen 3.250 gram. Het ras is erkend in één kleurslag: koekoek. Bij een deel van de hanen is de kleur lichter dan bij de hennen. De hennen leggen ca. 140 eieren per jaar en het gewicht van het ei is ca. 57 gram. De kleur van het ei is lichtbruin.

Dit ras is rond 1900 in de omgeving van Purmerend in de provincie Noord-Holland ontstaan. In die tijd was er grote vraag naar witvlezige slachtkuikens op de Amsterdamse pluimveemarkt. Mechelse koekoeken werden gekruist met de in deze streek aanwezige hoenders. Daarnaast zijn er andere rassen ingekruist om de eierproductie op te voeren. In de jaren dertig van de vorige eeuw was het ras vrij uniform. Poeliers waardeerden vooral het blanke vlees. Na de Tweede Wereldoorlog werd dit ras vrij snel vervangen door de huidige mestkippen in de veeteeltindustrie. In 1977 werd het laatste grote fokbedrijf van Noord-Hollandse blauwen gesloten. De in 1984 opgerichte Assendelfter en Noord-Hollandse Blauwen Club (ANHBC) is de speciaalclub van dit ras.

Jack Rombouts uit Chaam fokt al meer dan twintig jaar Noord-Hollandse blauwen. Hij heeft dan ook een kwalitatief zeer goede fokstam. Jack heeft door zijn enthousiasme over dit gemoedelijke hoenderras, menig kippenliefhebber Noord-Hollandse blauwenfokker kunnen maken.

SCHIJNDELAAR VAN RUUD KAASENBROOD

De schijndelaar is een nieuw Nederlands ras. Het is een sierlijk middelgroot fazantachtige hoen dat blauw tot olijfgroene eieren legt. Het heeft een vrij lang type met brede afgeronde schouders. De staartpartij is rijk bevederd en wordt ongeveer horizontaal gedragen. Het heeft een kleine onregelmatige erwtenkam en een vrij kleine kuif zonder schedelknobbel. De oogkleur is oranje tot oranjerood, de snavel- en pootkleur zijn lichtgeel tot geel. Momenteel is de schijndelaar erkend in de witte kleurslag, hoewel de zwarte kleurslag al even imposant is.

Het ras is gecreëerd in het dorp Schijndel (Noord-Brabant) met als doel een kip te fokken met een eigen verschijningsvorm en eikleur. Het idee is ontstaan naar aanleiding van een lezing over de erfelijkheidsleer van de plaatselijke dierenarts Ruud Kaasenbrood. Samen met de leden van de pluimveevereniging is na afloop van deze lezing besloten om een plaatselijk hoenderras te fokken. De standaard van dit ras werd vastgesteld, voordat dit ras bestond. Geen toevalsproduct; foktechnisch gezien is dit een bijzondere prestatie! Bij de ontwikkeling van de schijndelaar is gebruik gemaakt van araucana's voor de olijfgroene eikleur, sumatra's voor de sierlijke vorm en staartpartij, australorps voor de massa, Brabants boerenhoenders en Hollands kuifhoenders voor de kuif en witte leghorns voor de eierproductie. In 2001 is de schijndelaar officieel erkend als het eerste en enige Nederlandse kippenras met groene eieren.

Ruud Kaasenbrood uit Schijndel heeft uiteraard zijn geesteskindje in zijn hokken en is de promotor van zijn creatie. Zijn inspanning werpt vruchten af, want langzaam maar zeker is er, ook vanuit het buitenland, een groeiende belangstelling voor dit exclusieve hoenderras.

TWENTSE HOEN VAN FOKCENTRUM DE POL

Het Twentse hoen is een landhoentype met vechthoeninslag. Het zijn sierlijk gebouwde gracieuze hoenders. Ze lopen actief en aanhankelijk met een fier opgerichte houding op het erf rond. Het Twentse hoen heeft een kleine ronde kop met vrij brede schedel. Ze hebben een typische walnootkam die lijkt op een halve aardbei. De hennen leggen ca. 180 witte eieren per jaar met een gewicht van ca. 55 gram. Ze worden zelden broeds. Het Twentse hoen is erkend in diverse patrijsovarianten. De zilverpatrijs is het meest bekend. Bij de krielformaat komt ook de kleur roodgeschouderd voor.

Het Twentse hoen is omstreeks 1875 ontstaan. De vechthoendersport was in de omgeving van Twente zeer populair. Men wilde een eigen vechthoen fokken. Hiervoor kruiste men de voorkomende landhoenders in met vechthoenderrassen als het oud-Engelse vechthoen en de maleier. De daaruit gefokte hanen kregen bekendheid als biethaumer (bijthoenders). Om de legproductie te verbeteren, is gebruik gemaakt van de zilverpatrijs leghorn. Hierdoor ontstond de kleurslag zilverpatrijs (Twentse griezen). In 1884 verscheen het Twentse hoen voor het eerst op een tentoonstelling. Vanaf 1919 werden ze vaak geshowd onder de naam kraienkoppes. Om verwarring met het ras kraaikop te vermijden is de naam gewijzigd in Twentse hoen. In 1985 is de Twentse Hoender Club opgericht met als doel dit ras in stand te houden en te promoten.

Robert Hoornstra uit De Pol is secretaris van de Twentse Hoender Club. Daar heeft men heel goed begrepen dat deze sierlijke elegante echte oude tukker, met zijn rijk cultuurhistorisch verleden, behouden moet blijven. Robert levert hier een actieve bijdrage aan, met woord en daad. Op 11 maart 2010 heeft zijn fokstal De Pol officieel de status SZH-fokcentrum gekregen.

Twentse Hoender Club T.H.C.

WELSUMER VAN PIET BOUW

De welsumer behoort tot de middelzware productierassen. Dit ras geniet wereldwijd bekendheid door de donkerbruine eieren met de nog donkerdere spikkels. De welsumer heeft een enkele, rechtopstaande kam. De staardracht is vrij hoog. De pootkleur is geel. De hennen hebben een middelgrote, lange en horizontale rug, een vrij kleine staart en een diepe volle legbuik. De hen legt ca. 150 eieren per jaar van ca. 65 gram. Het ras is alleen erkend in de kleurslag roodpatrijs.

De welsumer is omstreeks eind negentiende eeuw, begin twintigste eeuw ontstaan in het dorpje Welsum en de omliggende plaatsen langs de oever van de IJssel. De daar aanwezige boerenkippen werden gekruist met diverse buitenlandse rassen. De welsumer is misschien niet de kip met de gouden eieren maar toch zeker de kip met eieren die lange tijd goud waard zijn geweest. Wereldwijd was er grote vraag naar donkerbruine eieren. Helaas heeft dit ras zich door een te lage eierproductie niet kunnen handhaven. Achteraf bleek dat de broedeieren die werden uitgeselecteerd, afkwamen van de slechtste leghennen. Hierdoor werden er dus kuikens geboren met een mindere legeigenschap. De in 1969 opgerichte Welsumerclub wijst fokkers op dit aspect. Mede hierdoor staat dit ras kwalitatief weer op een hoog peil.

Piet Bouw uit Bennekom is een groot welsumerfokker maar bovenal zelf een uitzonderlijk hobbydierliefhebber. Zo verzorgt hij sinds jaar en dag, met een tomeloze inzet en up-to-date, de gehele ledenadministratie van Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN) en het hobbyblad Kleindier Magazine (KM). Ook in bestuurlijk opzicht heeft Piet goede sporen nagelaten.

